

מחונן בדיקת ספרי לימוד לבחינת מידת ההדתה, הגלויה והסמויה, המצויה בהם

שם הספר: העיקר שהבנו חלק שני		כתה: ג	הוצאה: יבנה בונוס
שנת הוצאה: 2015		מהדורה:	שמות הכותבים: אנה טרפיקנט וטלי קפלן
למי מיועד? ממלכתי [בלבד] // ממלכתי וממלכתי-דתי: לא מצוין			
ממד לבדיקה		קריטריונים	תשובות ודוגמאות מילוליות
רשימת הנושאים בהם עוסק הספר		פירוט תוכן העניינים: נושאים מרכזיים ופריטים בתוך כל פרק	[ניתן להעתיק לכאן את תוכן העניינים או לסרוק ולצרף למחונן. הקפידו בבקשה על איכות סריקה טובה שתאפשר קריאה וודאו שהקובץ הסרוק נושא את שם הספר במלואו (כולל כתה) כדי למנוע בלבול. תודה]
		מספר העמוד, מקור, ציטוט והסבר	
תכנים ממקורות ¹ יהודיים		רלוונטי	<p>יחידה 9 – אביב הגיע פסח בא. עמ' 87-88: "ואמרת זבח פסח לה' אשר פסח על בתי בני ישראל..." – מסבירים את מקור שם החג.</p> <p>"ואחר באו משה ואהרן ויאמרו אל פרעה כה אמר ה' אלוהי ישראל שלח את עמי ויחוגו לי במדבר..."</p> <p>"ויאמר משה כה אמר ה' כחצות הלילה אני יוצא בתוך מצרים ומת כל בכור בארץ מצרים..."</p> <p>"וככה תאכלו אותו: מותניכם חגורים נעליכם ברגליכם ומקלכם בידכם: ואכלתם אותו בחפזון..."</p> <p>"קומו צאו מתוך עמי גם אתם גם בני ישראל ולכו עבדו את ה' כדברכם..."</p> <p>עמ' 89: שאלות לתלמידים על הפסוקים ומשמעותם.</p> <p>עמ' 90: שמות נוספים לחג: "ויאמר משה אל העם זכור את היום הזה..." "ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים..." "ובחמישה עשר לחודש הזה חג המצות לה'..." "שמור את חודש האביב ועשית פסח לה' אלוהיך..."</p>

¹ מקור: ספרי המקרא; תורה, תנ"ך; ספר האגדה; תפילה; סידור; מחזור; פיוט; תלמוד; משנה; מדרש; חז"ל; סיפור חסידי; הרמב"ם ועוד

מחונן בדיקת ספרי לימוד לבחינת מידת ההדתה, הגלויה והסמויה, המצויה בהם

<p>עמ' 91: מדרש שמות רבה מסביר מדוע נבחר משה להיות המנהיג: "ומשה היה רועה, בחנו הקדוש ברוך הוא למשה בצאן. אמרו רבותנו..." ממול יש הסבר שמסביר את המדרש.</p> <p>עמ' 96 מביא סיפור מספא האגדה (למה היו ישראל דומים).</p> <p>יחידה 11 ימים של זכרון וימים של חגים. כל היחידה אינה דתית אבל עוסקת באינטנסיביות בעיצוב זהות ותיאור המאורעות בצורה חד צדדית. בנוסף,</p> <p>עמ' 183 העיר ירושלים וחשיבותה: מספרים שירושלים היא בירת ישראל במשך אלפי שנים, דוד הקים את העיר, שלמה יסד את בית המקדש. מוסיפים שהחתן בחתונה יהודית אומר "אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני".</p> <p>יחידה 12:</p> <p>עמ' 197: "האגדה מספרת שרבי שמעון בר יוחאי תלמידו של רבי עקיבא... ישבו במערה 13 שנים ואכלו חרובים".</p> <p>יחידה 12 עמ' 211: "וחג שבועות תעשה לך ביכורי קציר חטים".</p> <p>עמ' 214: "וירד משה מן ההר אל העם..." "ויהי ביום השלישי בהיות בהקר..." "וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים..."</p> <p>עמ' 215: סיפור מתן תורה מעובד מתוך אתר בית חב"ד.</p> <p>עמ' 218: "ארץ חיטה ושעורה וגפן ותאנה ורימון ארץ זית שמן ודבש".</p>			
	לא רלוונטי		
	רלוונטי		בחלונות מידע
כל השאר	לא רלוונטי		
	רלוונטי		באירורים ובתמונות
כל השאר	לא רלוונטי		
		האם נעשה שימוש בשפה אמונית? ²	שפה

² למשל: אלוקים; הקב"ה; תפילה; נס

מחונן בדיקת ספרי לימוד לבחינת מידת ההדתה, הגלויה והסמויה, המצויה בהם

<p>עמ' 91: "האביב הוא גם הזמן שבו החלה התחדשותו של עם ישראל. בני ישראל יצאו ממצרים בליל ט"ו בניסן לאחר יותר מ-200 שנות עבדות הם זכו לחירות והתחילו את דרכם לעם."</p> <p>עמ' 98: מצוות החג: איסור אכילת חמץ, בדיקת חמץ, ביאור חמץ, אכילת מצה, סיפור יציאת מצרים.</p> <p>עמ' 99: הגדה: משימה לתלמיד לחפש ב youtube שירי פסח.</p> <p>עמ' 100 איך נראה שולחן הסדר.</p> <p>עמ' 102 משחק יצאנו מארץ מצרים</p> <p>עמ' 103 מנהגים הקשורים לחג</p> <p>עמ' 106 שיח עמיתים: איזה מנהגים נהוגים במשפחתם?</p> <p>עמ' 107-109 והיא שעמדה + הסברים</p> <p>עמ' 117 – תצלומי קערות ליל הסדר</p> <p>עמ' 199 – אש הצדיק במרון: סיפור קצת תמוה על מיטתו המרחפת / מעופפת של רבי שמעון בר יוחאי שנקבר בל"ג בעומר. מסבירים שכשצדיק נפטר זו סיבה לחגיגה. עפ"י האמונה ביום מותו של צדיק נשמתו עולה לשמים ומתאחדת עם אלוהים.</p>	<p>האם ישנה הבחנה בין אמונות, דעות, עמדות ועובדות; הבחנה בין מיתוס למציאות?³</p>	<p>הבחנה</p>
	<p>האם הטקסטים והשאלות מאפשרים לתלמיד להטיל ספק? לערער ולהרהר אחר הנאמר? בכל נושא?</p>	<p>רמת השיח המוצע</p>
<p>לסיכום הבדיקה</p>		
<p>א. מה שמטריד זה לא הציטוט מהמקורות. מקור החגים במקורות ואם מחליטים שחגים הם חלק מלימודי השפה, הגיוני שיהיו ציטוטים מהמקורות. יותר מטרידה העובדה שחגים הפכו להיות חלק מלימודי שפה וכך יוצא שחלק ניכר מהטקסטים עוסקים בחגים וגיבוש זהות.</p> <p>ב. בעיה נוספת היא הנפח של כל יחידה. במקום להקדיש שיעור אחד לכל היותר ללימוד מנהגי החג, הילדים קוראים טקסטים הקשורים בחג במשך שבועות לפני ואחרי החגים, משום שכך בנויה החוברת והמורים עוקבים אחר סדר הטקסטים בחוברת. רבים מהטקסטים אינם דתיים, אך הם עוסקים במיני מנהגים דתיים הקשורים בחגים השונים ולא ברורה תרומתם לילדים. בסה"כ מחצית מהטקסטים שהילדים קוראים בשיעורי שפה עוסקים בחגים, במנהגים, באמונות ובמסורות.</p>	<p>מה מפריע לי?⁴</p>	

³ למשל: נסים כעובדה קיימת – התרחשו בעבר ומתרחשים כיום; הטבע נוצר ועוצב, כעובדה שאין מערערים עליה, על ידי אלוהים

⁴ נא לצרף מספרי עמודים, ציטוטים ותמונות – ניתן לצרף צילום הדף [אם מצורף בקובץ נפרד – נא וודאו שהקובץ נושא את שם הספר במלואו (כולל כהתה)]

מחון בדיקת ספרי לימוד לבחינת מידת ההדתה, הגלויה והסמויה, המצויה בהם

<p>ג. לעתים נעשה נסיון ליצור רצף היסטורי מאולץ (ירושלים היא בירת ישראל אלפי שנים).</p> <p>ד. הדיון בחג נעשה בצורה ילדותית ואין כל נסיון להסביר את ההקשר ההסטורי, התרבותי או החברתי (למשל ההסבר ל"ג בעומר שעובד מתוך ספר של רב מנחם הכהן מלמד: היהודים סבלו תחת השלטון הרומאי. מצוין שבר כוכבא שהיה גיבור ואמיץ הכריז על מרד. רבי עקיבא היה רב גדול שסיכן את חייו ללמד תורה למרות איסור הרומאים ותלמידיו הצטרפו לצבא בר כוכבא. גם כאן אין כל דיון היסטורי או חברתי, אין נסיון לדון בתופעה הרחבה יותר של עם שנשלט על ידי עם זר, אין אזכור של עמים אחרים שחיו תחת שלון הרומאים. התופעה מוזכרת רק בהקשר היהודי ומתנגדיה מתוארים כגיבורים וכל הדיון נסוב סביב אגדות).</p>	
<p>1. את הזמן שמשקיעים הילדים בלימוד החגים והמנהגים הכרוכים בהם אפשר היה להשקיע בלימודים של דברים מעניינים יותר ובעיקר מגוונים יותר. המידע הזה חוזר על עצמו שנה אחרי שנה משלב גן טרום טרום חובה ורמת הדיון לא עולה ונשארת מתאימה לגיל הגן.</p> <p>2. מפעם בפעם מוצגות אמונות ומסורות כאילו היו עובדה היסטורית מגובה בראיות.</p> <p>3. התכנים האלו שמים את ההורה במבוכה מאחר שהוא נאלץ לא פעם להודות בפני ילדיו מה דעתו על מה שהם לומדים בביה"ס. הילד מבין שמערכת החינוך לא רלבנטית בעיני הוריו ושהם אינם מכבדים את המערכת הזו.</p>	<p style="text-align: center;">מדוע מפריע לי?</p>
<p>1. הטקסטים המשמשים ללימוד הבנת הנקרא יהיו מגוונים ויכללו תכנים כמו היסטוריה, גיאוגרפיה, גילוי ארצות, מערכת השמש, פילוסופיה, ביולוגיה ועוד.</p> <p>2. לימוד החגים יצומצם לכדי שיעור-שנים לפני כל חג (מדובר בחוברת שפה) ויותאם לגיל הילד ולמסגרת החילונית, כך שבמקום לדון ברשעים, גיבורים ונסים ילמד הילד על ההקשר ההיסטורי של כל חג, מה היו הנסיבות שהביאו לארוע המדובר, מה ההקשר החברתי, אילו מסורות דומות התפתחו בקרב עמים אחרים וכו'.</p> <p>3. ציווים בסגנון "עלינו לבקש סליחה" או "אנו מצווים" יוחלפו ב"אנשים מאמינים נוהגים לבקש סליחה" ו" אנשים מאמינים מצווים".</p>	<p style="text-align: center;">מה אני מציע במקום? או בנוסף? מה האלטרנטיבה?</p>
<p style="text-align: center;">דברים נוספים שלא הוזכרו במחון וחשוב לדעתי להדגיש:</p>	
<p style="text-align: center;">התרשמות כללית מהספר – ראוי או לא ראוי בעיני:</p> <p>אם חובה ללמוד על חגים במסגרת לימודי שפה, יש להוריד את היקף העיסוק בחגים לכעשירית מזה המצוי בחוברת אלו. הטקסטים מאד ילדותיים ורמת הדיון נמוכה לכיתה ג'.</p>	